POVESTEA NOROCULUI

A fost odată, în vremurile de demult, doi frați: unul era bogat, trăia din belșug, nu ducea dor de nimic și petrecea cum era mai bine; iar ălălalt sărac lipit pământului, că erau zile de mai nu punea pâine în gură, iar trupul îi era acoperit numai c-o zdreanță, ș-aia plină de petice, de-ți era mai mare mila să-l fi văzut, căci frate-său nici habar n-avea de el și nici că vrea să știe de trăiește or ba.

Dar veni vremea de se gândi săracul să ceară milă de la frate-său; nu altceva, numai o bucată de pâine ș-un loc de culcuș, și nu le cerea degeaba: muncea, că el, bietul, gândea că de!… „frate mi-e, oricum, tot oi mânca și eu mai bine, oi dormi mai pe moale, și încailea și de muncesc, să știu că nu muncesc pentru strein.”

Și dacă se gândi așa, își luă desagii la spinare și apucă înspre casa lui frate-său.

Merse el ce merse, nemâncat, intrându-i toți ghimpii și țepile în picioare, lătrându-l toți câinii și dădu Dumnezeu de ajunse.

Dar bogatul nici n-a vrut să se uite la el; numai fiindcă îi trebuia un muncitor, îl luă pe el, și necătând că sunt dintr-o mumă, îl puse la ce era mai greu și nu-i dădea răspas toată ziulica nici să mănânce cumsecade, de cădea, săracu’, de-a-n picioarele de oboseală; și nu se mulțumi nici cu atât, căci, părându-i-se că tot nu muncește îndeajuns, punea pe vătaf de-l mai și silea și-l mai și ghiontuia.

Bietul sărac a dus-o vro câteva zile așa și și-a luat lumea în cap, că nu mai putea răbda: s-a dus să caute să-și dea peste noroc, să vază ce fel, dracul o fi de-i stă așa împotrivă.

Și se duse, și trecu văi, și trecu dealuri și ape și păduri până iacă, la o răspântie, între patru dealuri, o mocirlă, iar în mocirlă un biet om muncea la noroi și țipa cât îl lua gura că nu mai poate.

— Da’ te muncești așa de greu, mă vere? îl întrebă

săracul.

— Eu sunt norocul frățână-tău și muncesc pentru el, iar el se desfătează în bogății, îi răspunse omul din mocirlă.

Săracul atunci l-a întrebat:

— Nu care cumva știi dumneata, omul lui Dumnezeu, pe unde-o fi norocul meu, că vreau să-l găsesc, da' nu pot da peste el nici c-un preț?

— Ei, vericule, răspunse omul din mocirlă, norocul dumitale e boier mare, petrece-n avuții, iar dumneata, iacă, muncești pentru el, până te trec sudorile și tot degeaba, că tot îți stă-mpotrivă. Dar de vrei să dai peste el, să te duci pe dealu-ăsta pân-ăi vedea că se împreună cu alt deal; ai s-ajungi taman pe noapte; cum ai ajunge ai să dai d-un fag cu douăsprezece crăci; să te urci în el și să stai deștept toată noaptea, c-acolo au să vie niște hoți să ascunză, sub o piatră, la rădăcina fagului, banii de i-au furat ziua. Să taci mâlcă și s-asculți bine ce vorbe zic ei, c-au două vorbe de zis: una când vor să dea piatra la o parte și alta când vor s-o puie la loc; da' să bagi de seamă să ții minte vorbele ca să poți dimineața, când or pleca ei, da piatra la o parte, să pui mâna pe ceva parale și să pleci să te duci în satul de unde ești, să trăiești în pace cât ți-o fi scris să mai trăiești. În chipu-ăsta o să-ți dai peste noroc.

Bietul sărac nu știa cum să-i mulțumească omului de-i făcea atâta bine; îi venea să sară în mocirlă și să-l ia în brațe și să-l sărute și pe-o parte și pe-alta; dar omul nu-i dădu răspas, că-l sfătui s-o pornească mai iute, c-apoi ajunge târziu și-or da hoții peste el.

Mulțumi deci săracul cum putu, și-o porni. Și se duse, după povața norocului lui frate-său, până ajunse taman pe înserat la fagul cu douăsprezece crăci în care se și sui.

Peste noapte iacă veniră hoții și așezară o grămadă de saci cu bani la tulpina fagului. Apoi numai auzi săracul din pom cum zice unul: „Săi piatră”, și văzu lespedea de la rădăcina fagului învârtindu-se în loc și destupând o gaură în care sclipea aurul de-i lua ochii, deșertară sacii, cari

erau plini de bănet și de pietre nestemate, și apoi zicând hoțul: „Justi piatră”, veni lespedea iar la loc.

Bietul sărac nu mai putea: una de bucurie, că era să-i puie Dumnezeu mâna în cap, ș-alta de frică c-o uita vorbele alea de mișcau piatra din loc; dar dădu Dumnezeu de se făcu ziuă și plecară hoții până nu uită el vorbele; și dacă plecară, se coborî repede din copac, zise: „Săi piatră”, își încărcă desagii până în gură, vârî și prin sân, băgă și prin buzunare aur și pietre nestemate și, după ce zise „Justi piatră” ca să se acopere groapa la loc, o luă înapoi spre casă. Acolo își dură niște case… știi, palaturi, nu altceva, cumpără moșii, și mergându-i din ce în ce mai bine, se îmbogăți într-atât încât i se dusese vestea că era omul ăl mai bogat de prin părțile alea; și cu chipul ăsta ajunse vestea bogăției lui și la alde frate-său.

„Iete mă, Sărăcilă, se gândi frate-său când auzi, s-a pricopsit; ia să mă duc pe la el să vedem de nu mi-o spune și mie în ce chip și-a agonisit atâta avuție…”

Și, și plecă.

Ajunse la frate-său, și cum ajunse, începu a se da pe lângă el și a-l lingușí până ajunse de-l întrebă. Ăsta, omul lui Dumnezeu, era bun la inimă, cum îl întrebă, cum îi spuse. Dar știi… nu se prinde întotdeauna, că hoții băgaseră de seamă lipsa banilor și nestematelor, și, lăsând întotdeauna câte unul din ei pază, îl prinse taman când își încărca buzunarele; și nici una, nici două, îl omorâră.

Nu trecu mult după ce-l omorâră și se hotărâră hoții să calce pe Sărăcilă (c-așa-i rămăsese numele). Acum toate bune, să se ducă… să se ducă, dar cum? Că ăla avea o grămadă de argați primprejur… Se socotiră să se vâre câțiva din ei în niște burdufuri de brânză. Sărăcilă, când veniră vreo doi din ei și-i spuseră că au de vânzare brânză bună de burduf, a cătat să vază dacă e bună și, arătându-i hoții un burduf cu brânză bună, crezu că toate sunt așa și le plăti, ș-apoi le vârî în pivniță.

Seara, având Sărăcilă oaspeți la masă, trimise un argat

în pivniță să mai scoată nițel vin, că se isprăvise. Argatul se duse, scoase vin și, când să plece, iacă unul din hoți îi iese înainte și-i cere să-i dea și lui să guste; dânsul nu stătu la gânduri și-i dădu și lui și ălorlalți, că ieșiseră și ăilalți de mai erau și-l înconjuraseră, și după aia s-a întors la stăpânu-său și i-a spus ce i s-a întâmplat, măcar că-l puseseră hoții să jure că nu spune.

Sărăcilă, auzind așa, puse otravă în sticle și-l mai trimise o dată, mai târziu, să scoată vin; cum l-au văzut c-a scos iar vin, hoții au cerut iar și el le-a dat d-au băut cu toții și cu toții au crăpat.

Apoi Sărăcilă răsplăti îndeajuns pe argatul care-i scăpase viața și, după aia, rămase bogat pentru toată viața.

Și în chipul ăsta dovedit rămâne cum că de om răbdător și bun, când și când, tot își aduce Dumnezeu aminte, iară ălui zgârcit și hain la inimă îi răsplătește odată după faptele lui.

Comunicat de Ion Georgescu din comuna Boțești, județul Dâmbovița.

Textul este reprodus după
Dumitru Stăncescu, *Cerbul de aur*,
Editura Minerva, București, 1985